

JUTRANJE NOVIČOSTI

Izhaja vsak dan zjutraj, izveniši pondeljke.

Mesečna naročnina:

v Ljubljani Din 10.—, po pošti Din 12.—, inozemstvo Din 20.—

Uredništvo: Wolfova ulica št. 1/l. — Telefon št. 213

Brzjavni naslov: „Novosti-Ljubljana“.

Upravništvo: Marijin trg št. 8. — Telefon št. 44.

Plačano do:
P. n. Vseučiliška knjižnica
Rokopis.
Pismenim vprašanjem.
Račun pri poštni.
—no tarifu.
—odgovor.
—Pavšalni franko.

Kdo je kriv?

»Naš narod boleha na nevarni bolezni in vsak pojav svojega lastnega življenja sprejme z nezaupanjem. Trudimo se naravnost verjeti, da je pri nas vse najslabše, da smo povsod goljufani, zapeljani, izrabljeni, izsesavani. Zahtevamo, da nam pride čudežna pomoč zdej iz Beograda, zdej iz Ljubljane, od vlade, od Srbov ali pa od Narodne banke. Bog varuj, da bi nas kdo opozoril na vse dni, ko ni bilo pomoči niti od Dunaja, niti od Gradca, pa smo se sami na sebe zanesli, upali in verjeli in skromno, pa sigurno napredovali.«

Gornje besede je napisal v sicer jako dolgovoznem in nejasnem članku, kjer utemeljuje potrebo posebnega političnega društva za mariborsko oblast (pravzaprav novo demokratsko »koncentracijo naprednih sil«) sam bivši načelnik demokratske stranke v Sloveniji in bivši minister, g. dr. Vekoslav Kukovec. Navajamo jih namenoma doslovno, ker osvetlujejo resnični položaj naših opozicijskih strank in njihovega časopisja ter so značilne za naše razmere. Zato nikakor ni odveč, ako dodamo nekaj komentarja od svoje strani. Zakaj profi temu velikemu zlu se borimo že od vsega početka, odkar obstoja NRS v Sloveniji kljub vsem oviram z dokajšnjim uspehom.

Pred vsem moramo pribiti dejstvo, da ni naš narod tisti, ki boleha na taki ali pa podobni bolezni. Naše ljudstvo je v jedru po veliki večini prav zdravo in je še daleč daleč oddaljeno od take bolezni. Na tej bolezni bolehalo pri nas pa prav občutno vse opozicijske stranke, pravzaprav te voditelji teh strank. Ravno ti se trudijo z vso silo potom tiska in na javnih shodih ljudstvu vcepiti mnenje, da je pri nas najslabše, da smo ogoljufani, zapeljani, izrabljeni in izsesavani, da govorimo z dr. Kukovecovi besedami. Kljub Sislefovmu trudu teh ljudi, pa je do sedaj naš narod ostal zdrav in se voditeljem infekcija ni posrečila. To se je pokazalo pri nas dovolj jasno ob raznih prilikah in ne najmanj ob priliki V. katoliškega shoda, ko so tisoči vzklicali kralju in predstavnikom vlade, ki vodijo tolikan obrekovan in natočevano državo v teh nevarnih časih z večjo roko in ki pripadajo slučajno tolikokrat z blatom laži ometani NRS.

Za bivšo komunistično stranko se je pri nas najbolj trudila ljudstvu omrziti vladno in po njej državo ter kolikor mogoče ubiti naravno bratovsko ljubav našega naroda napram srbskemu narodu in njega predstavnikom SLS. Le prelistajte zadnje letnike njenega časopisja, pa se vam bo zagabila tista nadvse zlobna perfidnost, s katero se hoče vcepiti ljudstvu stud nad lastno državo in njenimi predstavniki, ki jo vladajo. Občudovali boste na drugi strani nehoti zdravo naravo našega naroda, da se to peklensko razdiralno delo voditeljem ni posrečilo kljub temu, da so se popisali celi potoki črnili v ta namen. To ni bila več kritika mogočih napak, ki se dogajajo povsod v javnem in zasebnem življenju, ampak to je bilo naravnost zlobno zasnovan načrt iskati povsod le in samo senčne strani, brskati po blatu in zveržiti iz malenkosti korupcijske afele ter jih servirati »nerazsodnim masam« v taki luči in obliki, da se jim mora pristuditi vse: vlada, država in tudi domovina. A te »nerazsodne« mase so bolj razsodne, kakor so sodili njihovi voditelji o njih, in so kljub vsakdanjemu zastupljanju ostale po veliki večini zdrave ter vedo ceniti urejeno državo, ki jih štiti in jim nudi mirni razvoj k boljši bodočnosti.

Tudi naša inteligenca ve ceniti veličansko pridobitev, ki obstoja v svobodni lastni državi. To je docela naravno. Saj je ravno ta inteligenca predobro skusila na lastni koži, kaj je tuje gospodstvo. Zato se je z vso ljubeznijo oklenila lastne države in se je oklepa še sedaj kljub raznim težavam, s katerimi se mora boriti. Zakaj dobro se zaveda, da so te težkoče naravna posledica novih razmer in se bližajo vsak dan ozdravljenju in boljšim časom, ki morajo priti brez vsakega dvoma.

Razdiralnemu delu za omrzitev države in njene uprave med priprostim ljudstvom, pa se je zadnje čase prav očividno pridružila naša takozvana edina »državotvorna« stranka s svojimi voditelji, ki hoče isto hudobno in peklensko delo opraviti med našo inteligenco. Zato graja vse vprek in obrekuje, ne zaradi tega, ker bi bilo vse to res tako slabo, ampak samo radi tega, ker je to storila njim nasprotna radikalna stranka. Torej iz gola partizanskega

Danes se pričakuje odgovor iz Rima

Beograd, 30. avgusta. (B) Sinočnja vest, ki vam je bila poslana glede ročitve reškega vprašanja, t. j. vprašanje srednje rešitve, po kateri se bo to vprašanje rešilo, potrjuje nocojšnja »Tribuna«, o kateri se ve, da stoji zelo blizu ministru znanjih del in predsedništvu vlade. Naša vlada pričakuje z mnogo nade, da se bo na osnovi teh poslednjih instrukcij, ki so poslani članom naše paritetne komisije v Rimu prišlo do definitivnega sporazuma med nami in Italijo glede Reke. V teku jutrišnjega dne pričakuje naša vlada odgovora italijanske vlade na svoje poslednje predloge.

Beograd, 30. avgusta. (Z) Današnja »Politika« piše povodom predstojnega izteka roka za rešitev reškega vprašanja: Zdi se nam, da se je neodgovornim fašistovskim krogom posrečilo, da omajejo odločnost Mussolinijevo, da bi prišli do mira na Jadranu. Z ozirom na to ne izključujemo, da bodo jutri v Rimu pogajanja prekinjena, če tudi je znano, da so poslednji predlogi naše vlade taki, da jih lahko sprejme vsaka italijanska vlada, kateri je do dobrih in prijateljskih odnosov z našo državo.

Politična situacija.

Dr. Korošec v avdijenci pri kralju.

KLERIKALCI IN RADIČ. — NOVA STRANKA NA HRVATSKEM?

Beograd, 30. avgusta. (B) »Vreme« javlja iz Ljubljane: Danes dopoldne ob 11. uri in pol je bil sprejet na Bledu od kralja v avdijenci predsednik jugoslovenskega kluba g. dr. Korošec ter ostal pri kralju v razgovoru celo uro. Po avdijenci se je g. dr. Korošec sestal s predsednikom skupščine g. Ljubomir Jovanovićem in razgovarjal z njim o politični situaciji. Popoldne je konferiral g. dr. Korošec z ministrom dr. Janjičem in dr. Stojadinovićem, a jutri se bodo nadaljevali razgovori na Bledu in v Ljubljani. V Ljubljano pride predsednik skupščine g. Ljubomir Jovanović, kjer se bodo vsa politična vprašanja podrobno pretresala. Slov. ljudska stranka ostane o priliki teh razgovorov še dalje na stališču, ki ga je obrazložila v načrtu ustave jugoslovenskega kluba in zahteva, da radikalni povedo svoje nazore glede notranje situacije in glede raznih ekonomskih in finančnih vprašanj. O priliki teh razgovorov se slovenska ljudska stranka odločno zavaruje proti Radiču in njegovi akciji v inozemstvu in izjavlja, da za to ne sprejme nikake odgovornosti.

Zagreb, 30. avgusta. (K) Odhod dr. Šurmina v Beograd je izzval raznovrstne komentarje. Dr. Šurmin je urednik »Obzora«, dr. Dežman pripada onemu krilju »Hrvatske zajednice«, ki ni zadovoljna s politiko Radiča in njegove stranke. Dalje časa se že govori o tem, da nameravata dr. Dežman in dr. Šurmin uvesti posebno akcijo. Dr. Šurmin je na neki seji »Hrvatske zajednice« v mesecu juniju izjavil, da naj bi po njegovem mnenju inteligenca ločeno nastopila proti Radiču in njegovi stranki. Takrat je dr. Šurmin ostal osamljen in je »Hrvatska zajednica« še dalje sledila Radiču. Danes pa popoldanski »Hrvat« piše, da glede poti dr. Šurmina v Beograd ne more izjaviti nič drugega, kakor to, da je odpotoval na brzjavni in telefonski poziv in da o tem ni obvestil nikogar. To neobveščene »Hrvatske zajednice« daje sumiti, da je dr. Šurmin to pot odpotoval v Beograd v zvezi s prizadevanjem, da se v Hrvatski organizira posebna stranka.

Beograd, 30. avgusta. (Z) V političnih krogih se stalno pretresa vpra-

šanje, da-li je upati, da se bo vlada sporazumela s klerikalci. Demokrati in ostala opozicija mislijo, da bodo ta pogajanja imela uspeh in da bomo imeli jeseni nove volitve in novo vlado, v kateri bodo tudi klerikalci. Radikalni so mnogo strpnejši, ker izgleda, da v resnici ni bilo nikakih obveznih pogajanj napram komurkoli, temveč samo konsultiranje razmer. Šele po povratku g. Pašića se bo moglo govoriti o pravih pogajanjih in bodo pri tej priliki klerikalci navedli svoje pogoje. Sedaj je gotovo samo to, da bodo klerikalci zapustili federalistični blok. Ta okolnost je sama po sebi mnogo važnejša kakor vprašanje, če hočejo klerikalci vstopiti v vlado.

PREOKRET V BUNJEVAČKI STRANKI.

Beograd, 30. avgusta. (B) »Vreme« poroča iz Subotice: V poslednjem času se v bunjevačko - šokaški stranki opaža nov preokret v držanju in izgleda, da vodstvo želi, da spremeni svojo dosedanja politiko. Bunjevci se bodo vsekakor orientirali po slovenskih klerikalcih in so pripravljeni po izjavi nekaterih voditeljev, da sodelujejo z radikalni, ako jim sedanja vlada izpolni neke manjše zahteve. Pripominja se, da je vodstvo madžarske stranke vztrajalo pri tem, da se približa radikalom, ker uvideva, da je dosedanja pasivnost stranki v škodo. V tem pravcu so se vodili tudi privatni razgovori med posameznimi madžarskimi politikami in nekimi radikalni, ki so Madžarom obljubili mnogo več kulturnih in ekonomskih pravic, nego so jih dosedaj imeli Nemci. Vsekakor pa pridejo madžarski delegati v Beograd, takoj ko se vrne g. Pašić.

POVRATEK GOSP. LJUBA JOVANOVIČA.

Zagreb, 30. avgusta. (?) (Izv) Danes ob 6. uri popoldne je na svojem potu iz Ljubljane prispel v Zagreb predsednik narodne skupščine, g. Ljuba Jovanović. Izstopil je v Palast hotela. V Zagrebu ostane do jutri zjutraj ter bo nadaljeval ob 7. uri z brzovlakom pot v Beograd.

Kralj Aleksander v Zagrebu.

Zagreb, 30. avgusta. (Izv) Nj. Vel. kralj Aleksander je bil za svojega kratkega bivanja v Zagrebu na več krajih spoznan od prebivalstva, ki mu je priredilo spontane manifestacije. Do manifestacij je došlo najprej pred stanovanjem armijskega komandanta, kjer se je kralj zadržal preko tričetrt ure. Na to je meščanstvo priredilo Nj. Vel. manifestacije v Dugi ulici. V Maksimiru je kralj izstopil iz avtomobila in si ogledal

igro tenis. Iz Zagreba je avtomobil odpeljal v Podused, kjer sedaj tabore gojenci vojne akademije. Nj. Vel. je dospelo v Podused prav, ko so se oni igrali. Tudi tu je kralj izstopil iz avtomobila in nekaj časa motril igro. V Zagrebu se je pridružil kralju z avtomobilom komandant armijske oblasti gosp. general Srečković. Nj. Vel. je spremeljal tudi šef policije v Zagrebu gosp. Urbani.

Podpirajte Jugoslovensko Matico.

Čudežna pomoč nam ne bo prišla ne iz Beograda, ne iz Ljubljane, ne od Srbov ali pa Narodne banke, ampak iz smotrenega in poštenega dela nas vseh, ki to državo tvorimo. Rešitev težavnih problemov vsake novo se snuje države je na pohodu tudi za našo državo. Ne ovirajmo ji poti na vse možne in nemožne načine. Pripravljajmo ji tla vsi, ki ljubimo to svobodno lastno državo, ki je zahtevala od stoinstotisočev, da so darovali življenje za njo. Od nas pa ne zahteva življenjskih žrtv, ampak z ljubeznijo življenjskega dela za njo — ne pa da ji mečemo polena pod nogo

Pred skupno zavezniško proti Grški?

Italijanski ultimatum. — Protigrške demonstracije v Italiji.

Nauen, 30. avgusta. (B) Italijanski veleposlanik v Parizu je dobil nalog, da stopi v zvezo s francosko vlado. Misli se, da italijanska vlada želi, da zavezniški začno skupno akcijo povodom uboja italijanske delegacije, ker je le-ta stala pod kontrolo in izvrševala ukaze veleposlaniške konference.

Pariz, 30. avgusta. (Agence Havas.) Poslaniška konferenca je odposlala v Atene brzjavko, v kateri izjavlja, da francoska, angleška in italijanska vlada skupno energično protestira proti atentatu v Albaniji in poziva Grčijo, da uvede preiskavo.

Beograd, 30. avgusta. (B) Danes zjutraj je posetil pomočnika ministra znanjih del, g. Panto Gavrilovića grški poslanik na našem dvoru. Ta poset se spravlja v zvezo z ultimatomom, poslanim od strani Italije grški vladi radi ugotovitve italijanske delegacije v Epiru, kakor tudi vsled vesti italijanskega tiska, o pošiljanju italijanske vojne mornarice proti Pireju in o koncentriranju italijanske mornarice v Pulji. Kakor izgleda je vest o uboju italijanske delegacije v Epiru točna.

Rim, 30. avgusta. (B) »Il Nuovo Paese« javlja, da je g. Mussolini pretresal z višjimi častniki vojnega ministristva delikatno vprašanje uboja v Santi Quaranti. Poslalo se se precizne instrukcije italijanskim predstavnikom v Atenah, Parizu in Londonu.

ITALIJANSKA NOTA.

Rim, 30. avgusta. (B) Povodom uboja italijanske delegacije v komisiji za razmejitve, je poslala italijanska vlada noto Grški, v kateri se zahteva od Grške službene opravičbo potom najvišjih grških vojnih oblastev. Dalje se v noti zahteva, da se vrši svečana služba božja v prisotnosti vseh članov grške vlade in da grška mornarica izkaže čast italijanski zastavi. Ena divizija italijanske vojne mornarice bo poslana radi tega v Pirej. Dalje se zahteva, da se krivici kaznujejo s smrtjo in da grška vlada da Italiji 50 milijonov lir v roku 5 dni. Naposled zahteva, da grška oblastva pri vkrcavanju zemeljskih ostankov italijanskih delegatov za Italijo odrede svečano počaščenje. Italijanska vlada zahteva odgovora v roku petih dni na to noto.

Beograd, 30. avgusta. (B) »Novosti« poročajo iz Rima: Po informacijah iz Trsta je dospela včeraj na meji Reke 75 vagonov orožja, municije in

topov, v pristanišče Pulj 3 drednauti in eden torpiljev. Minister mornarice se nahaja v Julijski Benečiji.

Berlin, 30. avgusta. (K) »Vossische Zeitung« posnema po »Tribuni« vest iz Tarenta, da je del vojne mornarice, ki se je zaradi letnih mornariških manevrov nahajal v tarentskem vodovju, prejel iz Rima povelje, naj prekine vaje in se v polni vojni opremljen z zapечатeno ordo, pripravi za odhod.

Rim, 30. avgusta. (B) Listi enodušno podpirajo vlado v njeni akciji proti Grški »Corriere Italiano« dokazuje, da je grška vlada odgovorna za ta dogodek in pravi: Razumljivo je, da je italijanska vlada sklenila, da postopa s skrajno strogostjo. Kal takega se je moglo pričakovati edino le od vlade, katere predsednik je g. Mussolini. »Messaggero« piše, da je italijanska vlada ugotovila minimum reparacij, katere bo zahtevala in da ne bo dovolila, da se Grki pogajajo. »Il Nuovo Paese« piše, da so bile zahteve, katere je vlada postavila povsod, sprejete z zadovoljstvom, tako v političnih krogih, kakor tudi v javnosti.

Rim, 30. avgusta. (B) »Corriere Italiano« javlja, da je v Milanu prišlo pred grškim konzulatom do velikih demonstracij proti Grški. Demonstranti so sneli zastavo grškega konzulata, policiji pa se je končno posrečilo razgnati jih.

OBJAVA ALBANSKEGA POSLANIŠTVA.

Beograd, 30. avgusta. (B) Tiskovni urad objavlja: Povodom napačnih vestí o uboju italijanske delegacije in predsednika mednarodne komisije za razmejitve med Grčijo in Albanijo nas je albansko poslanništvo naprosilo, da objavimo sledeče: Minister Albanije v Beogradu ni imel časti, da poseti ministra g. dr. Ninčiča. Albansko poslanništvo je zvedelo za uboj italijanske delegacije in predsednika mednarodne komisije še-le včeraj iz opoldanskega časopisja. Po vsebini brzjavke generalnega tajnika komisije in po obvestilih albanske vlade je popolnoma jasno, da se je atentat izvršil na grškem ozemlju in da ga je izvršila grška banda. Potem takem se Albanija ne sme vmešati v to grozno ubojstvo. Preiskava in isledovanje krivcev se bo vršilo od strani grških oblastev.

Rim, 30. avgusta. (B) Povodom uboja italijanske delegacije objavlja albansko poslanstvo v Rimu sledeče poročilo: Italijanska delegacija in ostale delegacije za razmejitve so se nahajale 27. t. m. v Janji. Iste dne sta odpotovali italijanska in grška delegacija v avtomobilih proti albanski meji. Albanska delegacija je odšla prva, za njo italijanska in nato grška. Ko je italijanska delegacija prispela v okolico Delinakija 20 metrov daleč od albanske meje, je neka grška banda začela na njo streljati iz pušk. General Tellini, major Corti, poročnik Bonacini, šofer Parneti in tolmáč Albanec so bili ubiti. Vest o tem groznem uboju je napravila zelo težek utis v celi Albaniji. Padle člane mednarodne komisije za razmejitve smatra vse kot mučnisko za albansko narodno stvar in je potem takem infamno trošiti vesti o tem, da so ta zločin izvršili Albanci.

Odnosaji med Češkoslovaško in Italijo.

Rim, 30. avgusta. (B) G. dr. Beneš je izjavil »Agenciji Stefani«, da zapuša Rim zelo zadovoljen s sprejemom in s pogajanj, ki jih je imel s predsednikom vlade g. Mussolinijem. Minister znanjih del Češkoslovaške je izjavil, da je s predsednikom vlade g. Mussolinijem razpravljal o vseh neresenih vprašanjih, ki se tičejo odnosov med Italijo in Češkoslovaško in da nekatera teh vprašanj definitivno odstranjena z dnevnega reda. Na to je izjavil, da je dosežen popoln sporazum glede ratifikacije trgovinske konvencije, zaključene med Italijo in Češkoslovaško v mesecu februarju t. l. Končno je g. dr. Beneš izjavil, da bo Češkoslovaška vodila napram Italiji politiko lojalnega in solidnega prijateljstva.

Rim, 30. avgusta. (B) Gg. Mussolini in dr. Beneš sta dosegla sporazum zasnovan na izvršitvi pogodbe, odnosno občil političnih vprašanj. Definitivno sta uredila ekonomsko - pravniško vprašanje.

Rim, 30. avgusta. (B) »Agenzia Stefani« javlja: Gg. Mussolini in dr. Beneš sta pretresla probleme, ki se nanašajo na splošno politiko Italije in Češkoslovaške. Ministra sta se sporazumela v tem, da mora sodelovanje med Češkoslovaško in Italijo ostati tiho, t. j. ono mora biti zasnovano na načelu spoštovanja mirovnih pogodb in ohranitve miru v centralni Evropi. Gg. Mussolini in dr. Beneš sta razpravljala tudi o nekaterih gospodarskih vprašanjih; nekatera teh vprašanj pa so definitivno rešena, a nekatera bodo rešena o priliki

pogajanj o tarifnem sporazumu, ki se bodo pričela prve dni meseca oktobra in in dr. Beneš sta razpravljala tudi o češkoslovaškem dolgu in o nekaterih pojasnitvah češkoslovaško - italijanske trgovinske pogodbe. Vprašanje vrednosti imovine bivše avstro - ogrske mornarije in vprašanje tarif v zvezi s Češkoslovaško trgovino preko Trsta se je istotako pretresalo.

Rim, 30. avgusta. (B) Češkoslovaški minister znanjih del g. dr. Beneš je bil v spremstvu češkoslovaškega opravnika poslov pri Vatikanu sprejet v Vatikanu od vojvode Borgongini, sekretarja kongregacije, ker je kardinal Gaspari odsoten. Sestanek je trajal eno uro. Na to je sekretar kongregacije vrnil g. dr. Benešu obisk v Grand hotelu.

Rim, 30. avgusta. (B) G. dr. Beneš je odpotoval danes zvečer v Milan. Na postajo so ga spremljali gg. senator Contarini, italijanski minister v Pragi, šef kabineta ministrskega predsednika, nadalje ministra Češkoslovaške in kraljevine SHS v Rimu, in še nekateri ugledni italijanski diplomati in politiki.

POGREB RAJKA DASKALOVA.

Praga, 30. avgusta. (B) Bivši bolgarski minister Rajko Daskalov je bil svečano pokopan ob mnogobrojni udeležbi bolgarske in srbske kolonije, kakor tudi prebivalstva Prage ter poslanec in senatorjev agrarne stranke. Bivši bolgarski minister g. Obov je imel govor ob mrliškem odru pokojnika, naglašujoč, da je ta žalostna ceremonija zedinila Bolgare, Srbe, Hrvate in Slovence.

Stremljenje k jasnosti.

Od našega stalnega pariškega dopisnika.

ap. Pariz, koncem avgusta.

Tri manifestacije svetovnopolične pomena so trenutno pred nami: angleška nota z dne 11. avgusta, dokumenti g. Poincaréja in govor novega nemškega kancelarja pred zbranimi zastopniki nemških gospodarskih krogov.

Bilo bi morda preuranjeno, če bi sedaj zatrjevali, da smo se znatno približali sporazumu med narodi. Brez optimizma pa lahko rečemo sledeče: nad problemi, ki so bili še do včeraj v temi, je vstala zarja nove dobe. To je luč, ki trenutno morda nekoliko blišči, vendar pa se bodo s časom pokazale konture zaželjene rešitve.

Ustvarjena je jasnost v vprašanju, ki je doslej navdajalo celo sleherni nemško dobrohotnost z neko nerazumljivo nezaupljivostjo: Ali hoče Francija pravične reparacije, ali pa ji je le do aneksije nemškega ozemlja? Gospod Poincaré zagotavlja svedo, da ne zasleduje takih namenov. In gospod Stresemann pozdravlja veselo to izjavo francoskega premijerja, upajoč, da se bodo ujemale besede z dejanji.

Nekoliko manj zamotano, kakor včeraj, je razmerje med Anglijo in Francijo. Curzonova nota je vsebovala skrito, vendar pa podvojeno grožnjo: prvič, da bi mogla Anglija započeti posebno akcijo, če bi Francija zavlačevala rešitev, po kateri hrepeni vsa Evropa. Drugič je vsebovala napoved, da bo Anglija svoje dolge neizprosno tirjala. Če Nemčija ne more plačati, pa naj stori to vsaj Francija. Poincaré je na celotni oboji vprašanji ter je ugovaril: Francija ne bo niti za trenutek pozabila na svoje obveznosti napram zaveznikom ter jih namerava po svojih najboljših močeh zvesto izpolnjevati. S tem je krenila diskusija v mirni tiri. Jutri se oba zaveznika ne bosta več pripravala o tem, kako prelomiti sklenjeno zvezo, pač pa o tem, kako jo utrditi in izpolniti.

Tej formalni popustljivosti Francije se je dozdnevno zoperstavila koncesija Anglije v stvari. Gre za vprašanje, ali je mogoča presoja nemške plačilne sposobnosti potom nevtralnimi organov. Francija odgovarja na to vprašanje: Ta presoja je nemogoča, ona je nadalje nemiselna in tretjič nasprotuje pogodbam. Ona je nemogoča: gospodarski kaos je tolik, da trenutno ni niti misliti na plačevanja, kaj šele na dajatve. Sedaj bi mogla uroditi preiskava samo en rezultat: Nemčija ne more plačati ničesar.

Presoja je nesmiselna: morda bo pogled na gospodarsko stanje nemške države jutri že vse drugačen. Dnevi go-

spodarskega propadanja in gospodarskega uspevanja se menjavajo čestokrat, in številke, ki bi jih določili danes, že jutri niso več veljavne. Presoja nasprotuje pogodbam: ona, pogodba, daje reparacijski komisiji pravo, presojati nemško plačilno sposobnost od časa do časa, zasliševati nemške strokovnjake ter temu primerno odrediti dajatve in plačevanja. Reparacijska komisija mora izvršiti to presojo na vsakokratno zahtevo Nemčije.

Dobro informirani krogi zatrjujejo, da v bodoče ne bo igral ameriško-angleški predlog o nevtralnimi komisiji strokovnjakov nobene vloge več. Tega mnenja je tudi g. Stresemann, ko ugotavlja v svojem zadnjem govoru z obžalovanjem, da predlog o presoji ni našel ugodnega razumevanja.

Jasne so sedaj celokupne zahteve zaveznikov napram Nemčiji. Povod za to ugotovitev je dala Anglija, ko je fiksirala svoje zahteve z vsoto 14,2 milijard mark, ki jih mora v 62 letih odplačati Ameriki. Nato je Belgija izjavila, da je zadovoljna s petimi milijardami. Francija je dejala, da ji zadostuje vsota 26 milijard. Če prištejemo še zahteve Italije, Romunije in Jugoslavije, znaša skupna vsota okoli 50 milijard zlatih mark. Ta številka bo v bodoči diskusiji brez dvoma igrala veliko vlogo. Nedo- takneno ostane samo vprašanje medzaveznikiških dolgov. Francija si pridržuje pravo, zapisati vse od nje zahtevane vsote na nemški konto, s čimer se obremene takozvani C-kuponi. Morda so pogajanja v tej smeri že tik pred durmi. Za slučaj, da se bodo srečali gospodje Poincaré, Theunis in Baldwin, se bodo razgovori sukali v glavnem okoli tega vprašanja.

Razveseljivo soglasje vlada med Parizom in Berlinom v vprašanju garancij. V svoji noti je zahteval gospod Poincaré kontrolo nad železnicami, izvozne in carinske dajatve ter gospodarske jamščine. Gospod Stresemann se je tej ideji priključil, pri tem je povdaril, da se Porenje in Poruhije pod nobenim pogojem ne moreta odcepiti od matere Nemčije. Francoski krogi so uverjeni, da bo obnovitveno delo nove nemške vlade kronano z uspehom in da bo v kratkem mogoča velika mednarodna reparacijska konferenca, na kateri bodo govorili tudi zastopniki Nemčije. Po teh znakih sodeč, je bilo v zadnjih tednih veliko storjenega v korist pomirjenja in obnove vsega sveta, predvsem pa direktno zainteresirane Evrope.

Interesi države in naroda nad vse!

Pod tem zaglavjem je obelodanila osješka radikalna »Straža« tako iskren in patriotičen članek, da ga priobčujemo v celoti:

Pred resnico ni treba zapirati oči, pa najsi je komu ljuba ali ne. Grešiti je slabost posameznika, je pa tudi kolektivna slabost širših ljudskih plasti. Po svetovni vojni, ki je pretresla vse družabni red in ki je prinesla v življenje človečanstva neštevilnih predsodkov, se greši še več, kakor poprej. Motljo se vsi, ki mislijo, da je tako samo pri nas. Tako je povsod. V vseh državah, ki so se udeležile svetovne vojne, se je nagomililo vse polno take navlake, oni pa, ki se bavijo s takimi vprašanji, pravijo, da je drugod mnogo hujše, kakor pri nas.

Ali to nas ne more zadovoljiti. Kaj nam na pr. koristi, ako vemo, da je v Ameriki mnogo hujše, kakor pri nas. Njihova stvar je, da zdravijo svoje velike rane, mi pa imamo dovolj posla s svojimi lastnimi. Največje zlo, ki vlada danes v svetu, je brezdvomno korupcija in sebičnost. Nikdo se ne plaši pred nobeno moralno zavestjo, samo da zadovolji svojim osebnim in materijalnim interesom. Mnogi zapostavljajo splošne, narodne in državne interese, samo da zadostijo svojim lastnim. Pa ne samo to: mnogi celo uporabljajo vsa mogoča sredstva, tudi najgubnejša, da dosežejo svoje umazane cilje, četudi s koncem koncev uverjeni, da je to na škodo splošnih interesov. To delajo mnogi v popolni zavesti, da njih dejanje ne bo izzvalo samo splošne obsodbe, marveč tudi nezadovoljstvo.

Takoj po našem osvobojenju in ujedinenju je zavladala pri nas, kakor drugod, korupcija, ki so jo vpeljali — kakor znano — demokrati s sistemom izvoznice. Pozneje se je korupcija pojavila v novih formah in raznovrstnih slučajih. To je mnoge odlične rodoljube navdalo z veliko skrbjo in s še večjim ogorčenjem. Mnogi izmed teh poštenjakov so v spoznanju, da je njihova kritika brezplodna, zapustili torišče, drugi pa so šli v vrste onih nezadovoljencev, ki zato ne iščejo pravih krivcev, ker dolže za vsako tako dejanje — državo.

Rekli smo že spocetka, da ni treba zapirati oči pred resnico. Res je, in mi to vsi vemo, da je v naši državi mnogo takih elementov, ki so protidrjavno razpoloženi le zato, ker se je v njihove

duše globoko ukoreninil duh »nekdanjih tradicij« ali pa ker so nadahneni z nižjimi instinkti plemenskega sovražništva. Ravno tako pa moramo priznati, da je nastal velik del nezadovoljencev na ta način, da niso mogli več mirno gledati korupcije, ki je zavladala v našem javnem in državnem življenju in ki ni izginila kljub najostrejšim protestom in kritični poštenosti javnosti.

Ni naš namen, iznašati konkretnih slučajev (in teh je mnogo!), saj so nam večinoma znani. Vemo pa, da se je do sedaj pri nas storilo in poskušalo storiti marsikaj, kar je bilo naperjeno proti interesom širokih slojev. To je rodilo v posamezniku in v širših plasteh ljudstva ogorčenje in nezadovoljstvo. V mnogih slučajih se je dogajalo, da so pri takih vseh obsebnih vrednih dejanjih sodelovale celo strankarsko eksponirane osebnosti. Radi tega se je valila vsa krivda na dotično stranko, kateri je ta osebnost pripadala.

Zato je potrebno, da politične stranke posvetijo temu vprašanju več pozornosti in da skrbno nadzirajo delovanje svojih eksponentov. V takih slučajih je treba zavzeti stališče, ne oziraje se na to, kdo in kaj je dotična osebnost, ki je bila soudeležena pri takih kvarnih »poslih«. Z ljudmi, ki rujejo proti interesom skupnosti, je treba temeljito obračunati, na vsak način pa morajo izginiti iz politične arene!

Znano je, da so demokrati v mnogih slučajih sodelovali pri takih »ukcijah«, in brezobzirni, kakor so že po svojem bistvu, so potem skušali v te svoje atere potegniti še kakoga radikalca. Mi pa nimamo nobenega razloga, tajiti tudi to, da se je našlo tudi nekaj naših ljudi, ki so se v takih kravih kupčijah za svoje lastne interese skladali z demokrati. Tega pa nikakor ne bomo trpeli in tega se mora NRS, oziroma njeni pristaji čuvati, če hočemo, da se bodo naše vrste očistile. Če nam je kaj ležeče na tem, da se ne pomnoži število nezadovoljencev, mora biti konec korupcije. Naš se nam to ne zameri z nobene strani, mi pa smo napačno uverjeni, da nam teh iskrenih besed ne bo zameril noben pristaš NRS, kateremu so interesi naroda in države nad vse, kakor nam!

K „preorijentaciji“ klerikalne politike.

Blokaški listi pišejo z neko sumnjo o tem, če bi Slovenci zapustili zvezo s Hrvati. Tako piše »Večera«, da v krogih HRSS spremljajo stališče Slovencev z razumljivo nezaupnostjo. Dr. Korošec je pred podpisom Markovega protokola zagotavljal Radiću svoje opozicijsko in ravno tako je pisal tudi njegov organ. Sedaj po podpisu Markovega protokola pa Slovenci v parlamentu nadaljujejo politiko Dr. Korošca, ki jo je on vodil na Dunaju, prav tja do leta 1918, in ki je obstajala samo v intervencijah. Slovenci so v formalni opoziciji. Tako so Slovenci postali neka opozicija, ki je vedno razpravljala s Pašičem o sodelovanju v vladi. Tako se je dogodilo, da je dr. Hohnjec govoril v parlamentu proti Pašiču, Sušnik pa v prilogi Pašiču. Ta govor je vzbudil v Zagrebu največje nezadovoljstvo. Dr. Korošec se na parlamentarnih večerih na dvoru vede kakor bodoči minister. Med parlamentarnimi počitnicami si je zveza med radikalni in Slovenci postala še ožja, tako da je došlo do pregovorov. V Zagrebu se je za to vedelo in HRSS kakor tudi hrvatski zajedničarji niso mogli misliti, da bodo Slovenci brez revizije ustave, samo da pride do moči, zapustiti federalistični blok. Klerikalci so za maskiranje svojega političnega projekta uporabili katoliški kongres in pod firmo defiliranja in orlovskih prireditelj pripravili prehod v Pašičevo stranko, ako bi Beograd izpolnil njihove zahteve. Čuje se tudi, da je bil Korošec brez vednosti vodstva HRSS poslan na dogovore z dr. Spahom. Te vesti še niso potrjene, vendar pa bi, če se obistone, to značilo, da je dr. Korošec prevzel vlogo radikalnega agenta. On bazira svojo politiko na navdušenje ob priliki katoliškega shoda v Ljubljani in Zagrebu, med tem ko je splošno znano, da je mogel evharistični kongres v Zagrebu vršiti se le s privoljenjem HRSS. Tako pišejo blokaško-federalistični časopisi.

Vreme poroča: Potrjuje se vest, da se je g. Ljuba Jovanović razgovarjal v Ljubljani s predstavniki klerikalne stranke. V to svrhu je g. Jovanović tudi odšel v Ljubljano. Cilj razgovora je bil, da se pride do sporazuma v politični akciji. Ta sporazum se za sedaj ne tiče vstopa klerikalcev v vlado, temveč samo podpore delovanja skupščine. Razgovori so dali, kakor zve- mo, precej dobre rezultate. Klerikalci so se pokazali razpoložene za sporazum. Konkretnega pa še ni ničesar določenega. Formalna pogajanja se začne v Beogradu v prvi polovici septembra, ako dovejeto ti predhodni razgovori do tega, da se najde podlaga za sporazum.

Ljubljanski velesejem pred otvoritvijo.

Izgleda, kot bi se gradilo na severnem delu Ljubljane novo moderno mesto. Po cestah in dovoznih potih se vrste osebnih in tovornih avtomobilov in vozov, med tramaji pešcev se drenjajo ročni vozički, samokolnice in razni nosači.

Vsi dohodi, do kraja odprti sprejemajo te množice, ki se izgubljajo po ogromnem prostoru med podolžnimi paviljoni, posameznimi stavbami in prostimi izložbami. Po celotnem širnem prostoru vse mirgoli, teka in dela in posamezne skupine izgledajo kot velika marmelada. Izvršujejo se še sirova dela večjih in manjših paviljonov, ki- lio in dičijo se izdelane izložbe, ki se polnijo z najrazličnejšim razstavnim blagom domačega in tujega izvora.

Krasno, res pestro sliko živahnega dela nam nudi celo semjišče. Tam stavljo velikanske stroje, prvovrstne izdelke moderne tehnike, poleg se kopičijo cela skladišča raznih industrijskih in poljedelskih strojev in podobnih izdelkov za domačo dnevno uporabo. Pri vstopu in na prostih mestih se kosajo ljubljanski vrtnarji, da primerno okrase te prostore s krasnimi nasadi raznega cvetja in zelenja. Tudi velika sfinja bo kmalu dovršena. Pošta in telefon na desni glavnega vhoda imata tudi že obilo posla. Vspenjajo se tisočere žarnice in obločnice nad semjiščem in po paviljoni, ki bodo spremenile pestro dnevno v čarobno večerno in nočno razsvetljavo. Odprti so že nekateri paviljoni za pivo in vino, da se okrepčajo pridni delavci, nadzorovatelji in družbe lastnikov-razstavilcev, ki prihajajo v vedno številnejših družbah, nadzorujejo dovoz blaga, sestavo in razvrstitev.

Z veseljem opažamo, da je posebno od prvega velesejma do letos nepričakovano napredovala naša domača manjša, večja in težka industrija, kar znači velepomemben in dalekosežen napredek naše celokupne industrije, ki se pod tujim jarmom ni mogla niti ganiti in jo je zasedala in izrabljala vedno le tula roka, pri čemer je ostal domačin, daš dober delavec, mojster in podjetnik končno je podrejen delavcu. — Pa tudi raznega drugega blaga je mnogo, mnogo na semjišču, tako da lahko smelo trdimo, da bo III. ljubljanski sejem živo merilo napredka naše oživljene in prerojene domače obrti, industrije in trgovine. Tudi po mestu se že pozna, da smo tik pred otvoritvijo velesejma. Kolodvorji, vlak, osebni in tovorni so polni, tovorni vozovi in avtomobili oživljajo ulice, po cestah in javnih lokalih pa opažamo pestre množice tujcev, ki so prišli deloma sami kot podjetniki, deloma kot zastopniki raznih trgov in so pripeljali s sabo različno blago za semjišče.

Ljubljani se obetajo živahni dnevi tretjega velesejma, ki bo dvignil mesto vsestransko in uvrstil Ljubljano med prva razstavljalna mesta.

Pasivna rezistenca v delavni juž. železnice

K tozadnji notici o pasivni rezistenci v delavnici j. ž. med »Mariborskimi novostmi« v štev 177 se nam poroča: V petek 24. t. m. je v delavnici 17 mizarjev prostovoljno prevzelo čezurno delo, da si nekoliko izboljšajo svoj položaj. Ob četrta na 6. pop. je okoli 200 delavcev napadlo tih 17 mizarjev in jih s silo izgnalo iz delavnih prostorov. 90 napadalcov lastnih kolegov je po imenu znanih. — Vodstvo delavnice ni nikogar sililo, še manj pa, da bi nameravalo delovne delavce kaznovati, temveč je le želji delavcev ustreglo ter pripustilo čezurno delo. Zakaj je prišel en del s pasivno rezistenco, ni znano in to tudi ne večini delavcev.

Nadariene otroke v šole!

Današnji časi in razmere niso posebno vabljive, da bi dali stariši otroke študirati. Na eni strani je študiranje zvezano z občutnimi stroški, na drugi strani pa ravno sedaj niso najbolj izglej za bodočnost študiranje. Zakaj javno, in zlasti še državno nameščenstvo preživlja sedaj težke čase in se mora boriti za borni obstanek. Ravno te okoliščine so vstani odvrniti marsikoga, da obdrži svojega otroka doma in ga ne da v srednje ali druge šole, čeprav je otrok nadarjen in bi se tudi stroški še zmogli. To stališče je pa pogrešeno in bi znalo roditi pozneje zle posledice, v prvi vrsti za nas same in v drugi vrsti večalmanj tudi za državo. V doledni bodočnosti bi lahko nastala v posameznih inteligentnih poklicih vrzel, ki bi jo morali zamašiti z nesposobnimi ljudmi. Seveda pa se moramo na drugi strani izogibati v posameznih inteligentnih poklicih prevelike nadpordukcije, kar zopet ne bi bilo dobro. V tem oziru pogrešamo primerne regulatorije, in naši otroci študirajo večalmanj na slepo, češ, kar bo, to bo. V splošnem se vse premalo gleda na individualiteto in posebne zmožnosti otroka. Tako zaide marsikaj inženirski talent na gimnazijo, zdravniški pa na realko, ker stariši ne poznajo dovolj svojega otroka, otrok sam v tej dobi pa tudi še ne more presoditi in nima vploga v posamezne vstopke. Pravi nasvet v tem oziru bi mogel še največkrat dati starišem dober učitelj, ki je skrbno opazoval otroka par let in pozna ter presodi bolj otrokove zmožnosti in nagurnia, kakor pa lastni stariši. Zal pa, da se največkrat starišem ne zdi vredno in potrebno se informirati na pravem mestu. In tako dobimo pozneje neredko ljudi, ki so zgrešili svoj poklic in niso v blagor niti sebi, niti javnosti.

Pri nrs se je do novejših dobe vsled neke navade našega ljudstva in vsled prejšnjih razmer skoraj bi rekli prevelik študij gimnazije medtem, ko smo realko in druge panoge zanemarjali. Zagrešenost tega dejstva smo najbolj občutili ob osvoboditvi, ko nismo imeli domačinov, ki bi bili prevzeli vsled svoje sposobnosti odlična in važna mesta. Tako smo bili in smo še navezani v posameznih poklicih na tujce, kar ni ne nam, ne naši državi v prid. Naravnost zanemarjali pa smo strokovne in obrtniške poklice, kar nam je prineslo in nam še vedno prinaša občutno škodo.

Popolnoma zagrešeno je v obče razširjeno mnenje, da je dandanes za obrtnika dober le tisti, ki ni za nadaljno študiranje. Obrtništvo je tudi pri nas doseglo visoko stopnjo v razvoju, kakor imamo priliko opazovati na različnih razstavah in je vevležen faktor v življenju vsakega naroda, posebno pa še pri nas, ko se postavljamo na svoje noge in se hočemo na vseh poljih osamosvojit. Ne najslabši, ampak najbolj material navačajmo k obrtništvu in strokovnim poklicem! Le na ta način bomo mogli vzdržati konkurenco večšega in sposobnega tujca.

Prav tako je napačno, ako se misli, da za obrtnika in rokodelca zadostuje že dokončana osnovna šola in ni potrebna nadaljna izobrazba. Časi, ko sta obrtnik in rokodelce delala samo mehanično in le z rokami, so minili za vedno. Dandanes morata tudi ta dva imeti poleg večših rok tudi brhito glavo in nekaj več znanja, kakor ga more nuditi osnovna šola. Zato se obrtni naraščajo izpopolnjuje v takozvanih obrtnonadaljevalnih šolah, ki so pri nas zelo velikega pomena in jih bode treba na vsak način ne samo obdržati, ampak še izpopolniti.

Neprecenljive vrednosti za obrtništvo in razne strokovne poklice so dobre meščanske šole, katerih tudi pri nas ne manjka. Zal pa, da jih naše ljudstvo še premalo pozna in jih ne ceni še tako, kakor zasluži. Kdor je n. pr. koncem šol leta videl razstavo meščanske šole v Mariboru, ta si je lahko ustvaril sodbo, kaj je meščanska šola in kaj more nuditi našemu bodočemu obrtništvu in strokovnemu delavstvu. Dober obrtnik in strokovni delavec sta že danes gospoda svoje vrste in bosta tudi ostala kljub vsem mogočim neprimlikam. Zakaj v tem oziru moramo gledati, da ne bomo krili samo svoje lastne domače potrebe, ampak da bomo oddajali odvisne moči bratom Hrvatom in Srbom, ki so v tem pogledu še daleč za nami. Koliko uradnih vodilnih in dobro plačanih mest zavzemajo tujci še pri nas med tem, ko so jim naši ljudje podrejeni, ali pa se ubijajo po premogokopih, rudnikih in tovarnah v tujini z velikim trudom za črn košček kruha!

Pri nas imamo še hvala bogu razmeroma dosti raznih strokovnih in obrtnih šol. Glejmo, da se izpopolnjuje vsestransko in da ne bodo — prazne!

Sedanji bedni položaj večine inteligentnih poklicev ne more trajati še leta in leta. Ni več daleč čas, ko bode tudi duševno delo dobilo zopet svojo nekdanjo veljavo in priznanje ne samo v besedah, ampak tudi v plači. Zato je umesten in upravičen klic: Kdor more in je za to, ta naj študira!

Po atentatu na Daskalova.

Češko časopisje enodušno obsoja atentat na Daskalova kot najsurovejše kršenje nasilnega prava. »Venkov« vidi v tem demitiji Cankove obljube mlajrobnih politike, ker je popolnoma jasno, da nosi njegova vlada vso odgovornost za uboj Daskalova, kakor tudi Stamboliškega. To je očitno vsled tega, ker je bil atentatorju Nikolovu poslal denar potom bolgarskega poslanstva v Pragi. Sorodnik Stamboliškega Bojadžijev je izven nevarnosti.

»Tribuna« javlja, da je Daskalov dobil nekoliko opominov iz Pešte, poslednji je prišel v soboto telegrafskim putem iz Budimpešte nekaj ur pred atentatom. Takoj po atentatu se je vprašalo pri pošti in telegrafu, dali je Daskalov še živ. Zastopnik bolgarske vlade v Pragi je izjavil »Prager Tagblattu«, da so bili Daskalov, Dimitrov in Stamboliški obješeni od Makedoncev na smrt. To je bilo svoječasno objavljeno v vseh bolgarskih listih. »Rude Pravo« trdi, da pripravila sofijska vlada celo serijo atentatov, da bi uničila vse svoje komunistične in zemljoradniške nasprotnike bilo doma, ali v izvenzemstvu. Atentator Nikolov je prišel pred dnevoma dnevom v Prago in bil v zelo dobrih odnosih s sinom generala Medekova, ki je vodil v Pragi propagando za Cankovo vlado. — Trditev atentatorja, da je po rodu iz Makedonije, je sumljiva, ker ne govori makedonskega jezika.

Beseda o »kuluku«

Mnogo se pri nas govori o »kuluku«. Ta zakon je v korist le Srbom, tako pravijo. Kdo trosi te govornice, ni težko uganiti. V prvi vrsti so oni, ki skrbje posebno za »Domoljub-je«, a drugi za »Domovino-znanstvo«. Ti gesli naj jim pripravita pot do zmage. Pa tudi drugih sredstev se radi poslužujejo. Posebno prvim pride vse prav. Zagrabili so sedaj tudi zakon o »kuluku«. Njih »domoljubje« jim to narekuje in njihovi zaupniki na deželi uporabljajo to tako, da ž njim oslovražijo Srbe pri ljudstvu. S pomočjo tega zakona bi ti ljudje radi zabrisali v narodu spomin na vojni »kuluk«, tisti zloglasni zakon, ki je izvelkel iz ljudskih žepov milijone narodovega premoženja in obliki vojnih posojil. Marsikateremu so ti narodovi »prijatelji« pobrali zadnji težko prislužen in pristranski vinar ter ž njim krmlili nenasični avstrijski moloh. Nobena postavila jih k temu ni silila, ker je šlo za »dobrobit« in »ovekovečenje« slovenskega naroda, gnala jih je k temu ljubezen, ki so jo čutili zani. Služili so tudi svojemu narodu kot komisijonarji za prevzemanje živine, kot žitni komisijonarji in kot predsedniki aprovizacijskih odborov in to vse v korist toli ljubljenegega naroda. Izvrševali so ta dela, tako vestno, da se je nanje spomnila dunajska vlada z raznimi odklopanji in priznanji. Mnogi izmed teh se tudi pozna, da so si s pomočjo tega vojnega »kuluka« popravili in celo na novo sezidali svojo »kuluk«. Narod je v tistih časih jokal in stiskal pesti v nadi, da pride tudi za te enkrat dan plačila in dan obračuna. Zdelo se je, da je ta dan prišel z razsulo Avstro-Ogrske. Zavpil je takrat narod in hotel je ž njimi obračunati, a poskrili so se. Ni jih bilo več med narodom. Dolgo so se skrivali in pri tem računali na blago dušo slovenskega naroda, ki je oblagodarjena s tem, da rada pozabi. In res niso se zmotili. Narod je pozabil. Ko so to videli, so planili spet na dan in se zopet prikazali kot njega »prijatelji« in »rešitelji«. Narod hočejo rešiti Srba, ta je oni, ki hoče narodu vzeti vero, ki narod izmoggava, ki mu hoče naprtiti »kuluk«, od katerega bo spet le on sam imel korist. To hočejo ljudstvo vbiti v glavo in se mu s tem vsiljujejo, da bi ga spravili v ono temoto, v katerej je živel pred vojno in da bi popolnoma pozabil na njih delo za časa vojne. Pa med ljudstvom žive še ljudje, v katerih ni zamrl spomin na dela teh hujšakačev, ki so jih opravičali v vojnem času. Naloga vseh onih, ki se še tega spominjajo, bi bila, da sedaj ožive med narodom spomin na one grozne čase ter s pravo lučjo osvetlijo dela teh hujšakačev. Pokličejo naj jim v spomin vojni »kuluk« — oni »kuluk«, zaradi katerega je ljudstvo pretrpelo toliko lakote in preganjanja, oni »kuluk«, ki je kriv da trohniro kosti slovenskega naroda po vsej Evropi, oni »kuluk«, ki je zakrivil, da ima Slovenija toliko invalidov, vdov in sirot. Osveti naj se narod nad vsemi tistimi, ki so mu povzročili toliko nepotrebnega gorja. Ti hujšakači sejejo sedaj med narod sovraštvo, ki jim naj pripravi med njim ugodna tla, da bodo lahko želi, kakor so želi za časa vojne. Te hujšakače je treba sedaj opistati ljudstvu, da se ne bodo več upali na dan, da se bodo poskrili kot so se poskrili po osvobojenju. Skrbeti je treba, da pridejo do res pravega plačila.

Gospodarske vesti.

× Izbojšanje naše svilene industrije. V ministrstvu za trgovino in industrijo se je vršila te dni konferenca, ki so se je udeležili poleg delegatov ministrstva vsi člani upravnega odbora tovarn za svilo v Novem Sadu in Pančevu. V kratkem se bo ustanovila akcijska družba, ki bo vodila po trgovskih načelih vse posle v tej tovarnah. To je tudi edino pravilno, ker industrijsko podjetje, kakor je tovarna za svilo, v državi režiji ne more uspevati. Država bo imela 51% delnic te družbe.

× Uvoz sadja, zelenjave in cvetic v češkoslovaško republiko. Kakor je razvidno iz uradne statistike, se je uvozilo v prvih šestih mesecih t. l. sadja, zelenjave in cvetic za 160 milij. čk. Iz Italije je prišlo zgodnje zelenjave, sadja in cvetic za 80 milij. čk., iz Nemčije raznih semen in rastlin za 32 milij. čk. Iz Amerike sadja, ki je bilo lepo za oči, sicer pa jako slabo, za 16 milij. čk., iz Belgije rastlin za 10 milij. čk., iz Jugoslavije suhega sadja za 8 milij. čk., iz Madžarske sadja in zelenjave za 8 milij. in iz Holandske raznih vrtnarskih cvetic za 8 milij. čk.

× Hmeljeva letina in pivovarne v češkoslovaški republiko. Od lanskega hmeljevega pridelka je ostalo samo približno 4000 stotov. Letošnjo letino cenijo na 45.000 stotov, nasproti temu rabijo češkoslovaške pivovarne tudi 45.000 stotov hmelja na leto. Zato se je v pivovarstvenih krogih sprožila misel, prositi hmeljarje in vlado, da bi prišlo do dogovora, po katerem bi se domača potreba zagotovila, ne da bi lastniki hmelnikov trpeli škodo.

× Carljenje svežih jezikov. Finančni minister je pristal na odlobo ministrskega sveta pri generalni direkciji carin, po kateri se imajo cariniti sveži in soljeni goveji in svinjski jeziki kakor sveže in soljeno meso.

× Dolar v Berlinu. V soboto, dne 25. t. m. ko borza ni poslovala, so po mestu krožile najrazburilnejše vesti. Medtem ko je včerajšnji sklepni tečaj iz New Yorka znašal za dolar 4,4 milijona mark in se je danes jutraj kurz za dolar poslabšal na 4,5 milijona mark, so se opoldne imenovali tečaj od 5,5 do 5,8 milijonov mark za angleški funt. V prometu od pisarne do pisarne je tu pa tam dolar dosegel višino 6 milijonov mark.

Dnevne novosti.

Velesejska številka JUTRANJE NOVOSTI

Kakor smo že objavili izdele v nedeljo 2. septembra posebna velesejska številka »Jutranjih Novosti«, ki bo v povečani nakladi obsegala več posebnih prilog.

Inserati za to številko se sprejemajo samo še danes do 17. ure, na kar opozarjamo inserente.

— Predavanje ministra dr. Laze Markovića v Zvezni. V sredo 28. t. m. je imel g. dr. Laza Marković, minister na razpoloženju, predavanje v dvorani ženevske univerze o našem ustavnem vprašanju. Obrazložil je zgodovinske in etnične temelje naše države, krško deklaracijo, ženevski sporazum in proglas o mednarodni pravici do samostojnosti. Nato je govoril o političnih razlikah med sedanjo ustavo in različnimi načrti, o delovanju ustavotvorne skupščine in se na koncu pomudil pri ustavi, ki jo je obrazložil s kritičnega stališča. Največ je govoril o unitarizmu in federalizmu in objasnili, zakaj je ustavotvorna skupščina sprejela tako ureditev. G. dr. Marković je predstavil bivši rektor prof. Bouvier s prisrčnimi besedami, ki jih je naslovil na naš narod in na predavatelja. Govor g. dr. Markovića je bil izvrstno dokumentiran, razlaga svobodna, poznavanje francoskega jezika odlično. To vse je napravilo silen utis, tako da je mnogo uglednih meščanov čestitalo predavatelju.

— Načelnik štaba dravske divizije, podpolkovnik g. Aleksander Stojanovič je premeščen iz kosovske divizije, kjer bo služboval v isti lastnosti. G. podpolkovnik si je pridobil za časa svojega službovanja med nami simpatije vseh, ki so prišli z njim v dotiko. Bil je tudi zelo naklonjen Sokolstvu, kateremu je nudil ob priliki lanskega vsesokolskega zleta dragoceno pomoč. Vsakdo, ki pozna g. Stojanoviča, ga bo ohranil v trajnem spominu.

— Z ljubljanske univerze. Za docenta za grški jezik in grško književnost na filozofski fakulteti je imenovan dr. Franc Bradač, prof. državne gimnazije v Ljubljani. Za izrednega prof. za germanistično filologijo je imenovan dr. Jakob Kelenina, docent na filozofski fakulteti. Na tehniški fakulteti je imenovan za docenta tehniške kemije Ignacij Majdelj, asistent iste fakultete; za docenta za prenos električne energije pa Dušan Serneč.

— Iz državne službe. Na lastno prošnjo je upokojen Viktor Dralk, gozdar I. razreda na sekvesteranem veleposredstvu Sreznik pri Raku.

— Iz carinske službe. Ante Košmelj je imenovan za carinskega posrednika pri glavni carinarnici na Raku.

— Iz vojaške službe. Vojni minister je postavil inženerskega polkovnika g. Stanovojloviča za načelnika zrakoplovne oddelnice na ministrstvu vojne in mornarice v Petrovaradinu.

— Novinarski klub v Beogradu. Sindikat beograjskih novinarjev otvoril v kratkem v prostoru gledališkega bufeta svoj klub. Lastnik bufeta je prepustil novinarjem prostore brezplačno.

— Vodstvo Ljubljanskega prostovoljnega gasilnega in reševalnega društva je prevzel društveni podnačelnik g. Kadunc Anton, ker je dosedajni društveni načelnik E. Hojan Janko odstopil.

— Državljanski zakon. V ministrstvu pravde bo v kratkem izdelan načrt državlanskega zakona, ki bo veljal za celo kraljevino.

— Amnestija. Minister pravde pripravljaja večji ukaz o amnestiji obsodencev. Ta ukaz bi se imel objaviti 15. septembra, na dan proslave obletnice prebitja solinske fronte.

— Vsi del pomanjkanja prostora smo bili primorani danes odložiti nadaljevanje našega romana.

— Razpored šolskih nadzornikov. V ministrstvu prosvete delajo na razporedu šolskih nadzornikov za vso kraljevino. Razpored šolskih nadzornikov bo ko izvršil, ko se zaslusiti prosvetni svet in sicer v smislu sklepa, ki je bil napravljen na učiteljskem kongresu v Ljubljani. Hkrati se bodo zamejili oni šolski nadzorniki, za katere se je ugotovilo, da so svoj položaj zlorabljali.

— Poprava zgradbe narodne skupščine. Ministrstvo za zgradbe je dobilo potrebne kredite za popravo zgradbe sedanje narodne skupščine. Poprava bo končana do prihodnjega zasedanja.

— Za izboljšanje prometa. V sredo popoldne se je v ministrstvu za promet vršila konferenca med pomočnikom ministra gosp. Avramovičem in direktorjem oblastnih železniških direktor, na kateri se je govorilo o potrebi reorganizacije prometa, da bi bolje služil izvozu. Na konferenci se je ugotovilo, da je glavni vzrok slabega prometa pomanjkanje prometnih sredstev. Razven tega je ugotovljeno, da ovira dober promet to, da niso vse železnice v državnih rokah, vsled česar se ustvarja nejedinstvo v delu. Na konferenci se ni nikdar sklenilo, ker se je samo diskutiralo. Odločilo pa se je, da bi se vršilo še več takih konferenc, da bi se spoznali vsi nedostatki, in omogočili letni izvoz.

— Slavnostna operna predstava na predvečer otvoritve Ljubljanskega velesejskega. Na predvečer otvoritve III. Ljubljanskega velesejskega v petek dne 31. t. m., se vprizori v opernem gledališču na čast gostov in udeležencev velesejske kot slavnostna predstava Puccinijeva opera »Tosca« z gosposkično Zikovo v naslovni vlogi. Cavardosija poje g. Simenc, Scarpio g. Levar, cerkovnika g. Betetto, Angelottija g. Šubelj, Spoleto g. Mohorčič. Vstopnice so na razpolago v petek pri dnevnih blaginjah in pol ure pred predstavo pri večernih blaginjah v opernem gledališču.

— Razstavljalec III. Ljubljanskega velesejskega. Ker je prijavljen izredno število gostov iz srbskega dela naše kraljevine, se naproša vse razstavljalec, da opremijo svoje razstavne kote tudi s tiskanimi napisi v cirilici.

— Najmodernejši stanovanj ob priliki velesejskega se opozarjajo, da v smislu obstoječih predpisov došle goste takoj priljavijo policijskemu ravnanstevu.

— Otvoritev III. Ljubljanskega velesejskega. V soboto, dne 1. septembra se ob 10. uri dopoldne slovesno otvori III. Ljubljanski velesej. Pri otvoritvi bo navzoč tudi N. Vel. kralj Aleksander I. zato imajo dostop samo povabljeni gostje, ki pa morajo prinesiti vabila brezpoložno s seboj. Vhod na sejišče za častne goste je iz Gosposvetske ceste. Razstavljalec.

Opozarjamo, da se morajo dostaviti vsi razstavni predmeti na sejišče do 30. t. m. Dne 31. avgusta ob 18. uri mora imeti vsak razstavljalec svoje prostore popolnoma urejene. Dne 1. septembra je dohod za razstavljalec iz Tivoljskega parka ob otroškem igrišču. Vsi razstavljaleci naj izvolijo biti do pol 9. ure dopoldne na sejišču, ker se bo ob tem času dohod zaprl. N. Vel. kralj bo tekom dopoldneva ogledal vso razstavo, zato tekom tega časa dohod razstavljalcem, ki bi zakasnili, ne bo mogoč. Splošen obisk velesejskega se začne dne 1. septembra ob 13. uri popoldne. Legitimacije se bodo prodajale ob vhodih na sejišče, permanentne po 50 Din, za enkratni obisk pa po 15 Din. Poleg tega pa se legitimacije dobe tudi pri Jugoslovski zvezi za tujski promet, Aleksandrova cesta; pri Ljubljanski kreditni banki, Dunajska cesta; pri Ljubljanski banki, Sečemburgova ulica; pri Kreditnem zavodu za trgovino in obrt v Prešernovi ulici in pri Slovenski banki, poleg Franciskanskega mosta, ki so iz priložnosti prevzelo razprodajo, da razbrezene sejske blagajne.

— Ravnanstvo Ljubljanskega velesejskega sponora vsem razstavljalcem sledeče: Kot že večkrat naznanjeno, se vrši slovesna otvoritev letošnjega Ljubljanskega velesejskega v soboto, dne 1. septembra točno ob 10. uri dopoldne. Iz tega razloga morajo biti vse kote do 31. t. m. to je petek ob 10. uri zvečer popolnoma dekorirane in blago že razstavljeno. Po tej uri se mora izprazniti sejišče in se na nikak način ne bo dopustilo nadaljnje aranziranja. V soboto, dne 1. septembra mora vsaki razstavljalec biti že najkasneje ob pol 9. uri dopoldne na svojem izloženem prostoru z ozirom na osebno navzočnost najvišjih gostov pri otvoritvi. Opozarjamo, da ta dan na sejišče za razstavljalec ni dostopen pri glavnem vstopu, marveč je določen vhod iz križišča v Lateranovem dvorcu, kjer se mora vsak razstavljalec in eventualni uslužbenec legitimirati tam uradujočim policijskim organom s sejsko legitimacijo in lastno legitimacijo (pasušem). Kontrola bo na ukaz policijskega ravnanstva v Ljubljani zelo stroga in se bo propuščalo ta dan predpoldne samo neobhodno potrebne uslužbence na sejišče. Ta dohod na sejišče je razstavljalec in uslužbenec odprti že od 7. ure jutraj. Točno ob pol 9. uri jutraj se dohod zapre in se ne pusti nobenega več na sejišče. Za ves čas letošnjega velesejskega bo poslovala na sejišču tudi menjalnica Ljubljanske kreditne banke ter poštni urad.

— Posetnikom III. Ljubljanskega velesejskega! Permanentna vstopnica za III. Ljubljanski velesej od 1. do 10. septembra 1923 se dobi pri »Tourist-Officeu« Aleksandrova cesta 8, palača Hrvatske štedionice, vsak dan od 8. do 12. ure in 15. do 17. ure. Cena 50 Din.

— V nedeljo 2. septembra vsi v Kranju na proslavo 60 letnice Narodne čitalnice in odkritja spominske plošče Simonu Jenku. Na državni železniški polovnični vozniku. Kupljeni celi listki veljajo potrjeni od Narodne čitalnice v Kranju tudi za povratek.

— Inspekcija oddelka za socialno politiko. Včeraj dopoldne je pregledal načelnik v ministrstvu za socialno politiko gosp. D. Nikolič urade oddelka za socialno politiko pri pokrajinski upravi v Ljubljani. Njegov prihod stoji v zvezi z redukcijo uradništva v omenjenih uradih.

— Pregledovanje potne prtljage. Finančni minister je izdal vsem obojemnim carinarnicam zapis o načinu pregledovanja prtljage tranzitnih potnikov, ki potujejo skozi našo državo. Prtljaga potnikov, ki nameravajo ostati v državi, se mora izvršiti zelo skrbno. Istotako je treba pazljivo pregledati avtomobile, ki izvršujejo promet ob meji.

— Rok za sprejem v vojno-sanitetsko šolo je podaljšan do 5. septembra, da se natečaja lahko udeležijo tudi oni dijaki, ki morajo še polagati razredne izpite.

— Invalidske prireditve. V celi državi se pripravljajo invalidske organizacije na razne prireditve, čiji čisti dobiček je namenjen za podporo invalidom, vdovam padlih vojakov in vojniim sirotam.

— Kongres plesnih učiteljev v Sarajevu. Dne 24. septembra se bo vršil v Sarajevu kongres vseh plesnih učiteljev naše države. Na kongresu bodo razpravljali o stanovskem vprašanju in o ustanovitvi modernih plesov za letošnjo sezono. Njihovo združenje je poslalo dva delegata v Pariz na mednarodni kongres plesnih učiteljev, ki bosta kongresu poročala o pariskih rezultatih. Organizacija šteje 80 članov.

— Nov list v Bosni. V Banja luki je začel izhajati nov list »Otažbina« za politiko, prosveto in gospodarstvo. List bo izhajal vsako nedeljo in bo imel med drugimi za cilj tudi urejanje notranjega vprašanja v Bosni in Hercegovini.

— Poziv izselencem, ki potujejo v republiko Argentino. Generalni izseljenjski komisariat objavlja: Generalni konzulat republike Argentine v Beogradu javlja, da bo po odloku argentinske vlade v bodoče brezplačno vidiral izseljenjske potne liste izselencem, ki potujejo v II. in III. razredu v Argentino.

— Trgovski naraščaj. Slovensko trgovsko društvo »Merkur« v Ljubljani je v času pred vojno hvaljevalno skrbelo tudi za trgovski naraščaj, in je obžalovati je, da je vojna prekinila to človekoljubno delo. Med vojno in po vojni se je ta akcija žal opustila in posledice tega so vsepovedno vidne. Trgovski naraščaj je danes prepuščen zgolj sebi in usodi in v tem tiči velik vzrok, da dandanašnji trgovski nastavljenici tudi v službenem oziru ne odgovarjajo stavljenim zahtevam. Omenjeno društvo je ta kvaren vpliv uvidelo in kakor čujemo, se je ponovno začelo zanimati za vaješko vprašanje, katero se namerava rešiti na ta način, da se bo ustanovilo stalno zavetišče, kjer se bodo trgovski javenci v prostem času pod nadzorstvom shajali in se bo tam skrbelo za pouk in izobrazbo, za duševno vrednost in telesno krepost vsega tega mladega sveta. Akcija kar najtopleje pozdravljamo in ji želimo obilo uspeha. Želimo pa tudi, da pridobitni krogi za to akcijo, ki bo stala obilo denarja, v kolikor mogoče največji med prispevalo, saj podpirajo s tem svojo stvarno stvar v prospek naše narodnogospodarske sile.

— Dinamični napad na električno centralo v Trbovljah. Po poročilih iz Trbovlj je nastala v noči od srede na četrtek v električni centrali v Trbovljah velika eksplozija, radi katere so popokale vse šipe na poslopiju, močno je poškodovana streha in en kotel. Materijalna škoda je tudi sicer zelo velika. Paznik Štepišnik je težko ranjen, drugih človeških žrtev ni bilo. — Z ozirom na ta dogodek nam je poslala Zveza rudarskih delavcev sledečo izjavo:

»Podpisana organizacija izjavlja z ozirom na gori omenjeni dogodek, da oboja vsak individualistični anarhistični akt, tako tudi ta napad. — Z. R. D. se je v več posluševala je legalnih sredstev boja, pač pa je Trb. Prem. družba že ob priliki lanskeoletne stavke hotela proti stavkojučim izkoristiti »Veliko dinamitno tativno«, ki pa je bila umetno skonstruirana, kar je po končani stavki tudi ugotovila komisija. — Električna centrala v Trbovljah je zastražena po orožniških in v centrali je zaposlenih nad 20 delavcev. Zato je izključeno, da bi dinamitni napad mogli izvršiti stavkojuči delavci, ne da bi bili opaženi. — Zahtevamo, da se slučaj takoj preišče in rezultat preiskave objavi, da se ne bo ruderje po krivici smatralo za atentatorje, kakor se jih je lani po krivici smatralo za tatove dinamita. — Predvsem pa zahtevamo, da se dožene, je-li mogoče nezaposlenim in nepoklicanim priti v elektrarno in izvršiti atentat. — Zveza Rudarskih delavcev. — Ljubljana, dne 30. avgusta 1923.

— Ljubezenska drama na Potovem vrhu pod Gorjanci. V nedeljo 26. t. m. je zaklal Kiribesh iz Potovega vrha pri Zuru 26 letnega Uzmama. Kirbes se nahajal doma na daljšem bolezenskem vojaškem dopustu. Pozno v noč je pohajal še po sosednji vasi Brusnice, naker se je podal domov na Potov vrh. Tu je stopil okoli polnoči v osmice (puščelnik) pri Zuru, kjer je brez vsakega prepira napadel Uzmama. Zabolal ga je trikrat z bajoneto na desno stran prsi, tretjič visoko pod vratom. Ranjeni je planil po koncu, prišel stol, da ga dvigne proti Kirbesu, takoj nato pa je omahnil in prosil, da mu zatisnejo rano in zadrže kri. Nekdo mu je tako storil, ampak kri mu je bruhnila na usta, na kar je Uzman naglo izdihnil. Pokojni je bil radi svoje mirnosti in pridnosti zelo priljubljen. Vsem se čudno zdi, da je prišlo do tega, ker ni znano, da bi vladal med njima prepir. Pravi vzrok še ni dognan. Sumi pa se, da je povod neka deklica, ki služni na Potovem vrhu pri Maverju. Kirbes se je po končanem dejanju šel sam javiti orožnikom na Ratež, ki so ga odvedli v novomeške zapore.

— Uboj žandarja. Koncem prošlega meseca je iz mariborskih zaporov pobegnil neki Blažič iz Gornje Bistrice v Prekmurju. Dne 26. t. m. so orožniki iz Črenšovca dobili poročilo, da navedeni kaznenec spi v hiši Borovič na Gornji Bistrici; trije žandari so se na to oblekli v civilno obleko ter šli k navedeni hiši, kjer pa niso našli nikogar. Vsed tega, misleč da se pobege kaznenec nahaja morebiti pri sosedu, so šli k sosedni hiši gledat na hlev. Tam, pri Kreslinu, sta spala sin in vnuk gospodnje na hlevu. Ko je orožnik z električno svetilko posvetil po njima, sta ta dva pobelega doli ter ljudi zbudila iz spanja. Ljudje so pa v civilno oblečene orožnike napadli ter enega ubili, dva pa težko ranili. Se potem ranjene so pri županu tolkli ter zlostavljali. — Preiskava je v teku. Aretiranih je do sedaj 8 ljudi.

— V Vel. Brusnicah se je poročil trgovec g. Albin Krevs z gđ. učiteljico Nežiko Kosce. Mlademu paru želimo obilo sreče!

— Požar. Dne 29. t. m. okoli 2. ure jutraj je nastal pri Francu Jurcu, vodju Kmetijske posojilnice na Vrhniki še na nepojasnjen način velik požar, kateri je upepelil kozolet, nato pa se še raztegnil na v bližini se nahajajoči skedenj. V gorečem skednju se je nahajalo 3 sode bencina, katerega sta hotela odstraniti posestnik Jurca in trgovec Lutner iz Vrhnike. V skednju se je nenadoma udrl strop, ter pokopal podse Jurca in Lutnerja. Gasilci so jih takoj izvlekli izpod gorečih tramov, toda oba močno opečena po životu in obrazu, naker so jih odpeljali v ljubljansko bolnišnico. Skedenj je popolnoma pogorel. Sumi se, da je bil ogenj podtaknjen.

— Ponesrečil se je pri nabiranju planink Ivan Hudnik, 23 letni sin bahtarja iz Srednje vasi pri Radovljici. Potokel se je močno po glavi, vsled česar je moral iskati pomoči v bolnišnici. — V kmetijski tovarni si je pri prevažanju tovarniškega vozčka zlomil pri padcu desno roko, sluga Karel Lunder. Zdravi se v bolnišnici.

— Prekan trgovski potnik. Nekemu trgovskemu potniku iz Ljubljane je nakazal trgovec z dežele na posebnem listku kosilo in liter vina v Narodnem domu. Potniku pa se je zdelo to premalo in je napisal zraven 5000 Din. Zadeva se je seveda razkrila in mož bo imel težke sitnosti s policijo in morda še s sodnijo.

— Mudilo se mu je... Detektiv pripele nekega obrtnika iz ljubljanske okolice v pisarno, da ga zaslišijo zaradi nakupa sumljivega blaga. — Mož čaka in zdeha v čakalnici, detektiv pa piše pri mizi poročila. Nenadoma mož vstane in gre ven, kot bi šel na stranišče. Komaj zunaj, pa zaklene za sabo vrata in gre hitro domov. Zaprtega detektiva je rešil njegov tovarnik, ki je prišel kmalu na to v službo.

— V Mali Račni je ukradel Ivanu Tomšiču dober prijatelj iz Rakeke črno obleko in srajco, vredno 2000 Din.

— V Olstriški vasi je ukradel posestnik Francetu Podbregarju neznan cigan črno usnjato listnico z vsebino 1250 Din in pa 300 Din vredne čevlje.

— Na Kamnu so vilmoli neznanj kopovi skozi okno v stanovanje posestnice Urše Eplihove in ji pokradli 64 jaje, 20 kg masti, nekaj ponev masla in nekaj perila ter 45 Din gotovine.

— V Karlovcu so nagnali 18 glav goveje živine v vagon, da jo odpeljejo v Italijo. Ker pa ni bilo dovolj zračno, se je vsa živina na progi proti Novemu mestu zadušila. V obupnem boju za zrak so se živali med seboj krale in z rogovi trgale trebuh, tako, da je mnogo živali čisto razmrcvarjenih.

— Velika tombola v prid Mladinskemu domu na Kodeljevem. Zveza bivših salez. gorcevce uljudno opozarja cenjeno občinstvo na prvo žrebanje, ki se vrši 17. septembra. Segajte prido po tablicah, katere dobite v pisarni Madinskega doma in pri različnih poverjenikih. Tablica 2 Din 50 pr. Dobitke razstavijo pri Kršperju, Magdiču in v izloži Prvega Konsumnega društva na Kongresnem trgu.

— Novomeške novosti. Jesensko porotno zasedanje se prične dne 3. septembra in konča 7. septembra. Razpisani so sledeči slučaj: Dne 3. septembra, Josip Lukanič, uboj; Janez Salmič, uboj; 4. septembra, Franc Zalokar in pet tovarišev, uboj; 5. septembra, Josip Levstik, uboj; Franc Štrukelj, tatvina; 6. septembra, Ferdo Kobal, hudodelstvo po §. 101. k. z.; Jurij Frigelj, uboj; 7. septembra, Josip Stoj, in 6 tovarišev, težka telesna poškodba in Josip Smole, uboj. Predseduje porotnim razpravam 3. in 7. septembra predsednik dr. Polenšek, 4. septembra svetnik dr. Fischinger, 5. septembra svet. dr. Dolenc in 6. septembra svet. Kuder. — Dne 8. septembra na Mali Šmaren bo »žegnanje« na Trški gori pri Novem mestu. Znamenita je

vinska kaplica s Trške gore, kot tudi lep razgled po vsej Krški dolini raz. to goro. Zanimiva in obče poznana je tam gostilna pri »Kunarici«, nekdanj močno obiskovano pristanišče novomeških nedeljskih izletnikov. — Obča priljubljen in spoštovan gosp. ravnatelj naše države realne gimnazije Škerlj je okrevljal od težke bolezni. Starši in dijaki se z veseljem nadejajo, da bo mogel v kratkem prevzeti svoj službeni posel. — Naša organizacija NRS se tu prav pridno giblje. Naši narodno čuteči krogi prilajajo počasi do spoznanja da je program in podrobno delo NRS edina močna baza za koncentracijo vseh dobrohotnih ljudi. — Solški pouk se prične na osnovnih šolah, dne 1. septembra t. j. v soboto in nedeljo bo vpisovanje, v ponedeljek pa služba boja.

— Celjske novosti. Uradni dnevi trgovske in obrtne zbornice so v Celju vsak drugi terek in to za mesec september dne 4. in 18., v oktobru 2., 16. in 30. od 8. do 12. ure v poslopiju Javnega skladišča in prevozne družbe v I. nadstropju. — Cenejši kruh bodo pekli pekovski mojstri v Celju in okolici. Pekli bodo malo štruce za 5 dkg, veliko pa za 10 dkg težje po dosedanj ceni. Kilogram kruha se zniža za 2 kroni. — Brivci so v nedeljo na svojem občnem zboru v Celju sklenili v Mariboru ustanoviti strokovno šolo. — Smrt na kosa. Umril je v celjski bolnišnici posestnik in župan v Višnji vasi pri Vojniku gosp. Adamič. — Iz vlaka je padla 28. t. m. neka obiskovalka katoliškega shoda, ko se je peljala s Savinjskim vlakom domov v bližini Gaberje. Dobila je lahe poškodbe in je z vlakom nadaljevala pot proti domu. — Samomor v ječi. V zaprtih okroglega sodišča se je te dni obesil neki Franc Višnikar. V jesenskem porotnem zasedanju bi bil prišel pred poroto. Zakaj si je končal življenje, ni znano.

— Mariborske novosti. Upokojen je tukajšnji davčni upravitelj Franc Resnik. — Pri glavni carinarnici v Mariboru je bil bivši carinski uradnik Josip Cvitič imenovan za carinskega posrednika. V istem svojstvu je bil bivši carinski uradnik Spiro Subotič imenovan za Slov. Bistrico. — Radi razžaljenja Veličanstva je bil 44letni Josip Klobjer iz Belincev v Prekmurju obsojen na tri leta ječe. Klobjer je Radičev pristaš. — Med mešarja Konradom Kirbschem iz Ptuja in Hohnjem iz Maribora je prišlo pred kratkim zaradi neke kupčije do prepira. Pri tem se je Kirbsch tako razvel, da je udaril Hohnjea po uših, da je krvavel. Na Hohnjevevo tožbo je bil Kirbsch obsojen na sedem tisoč kron globe ali dva tedna zapora.

— Ptuske novosti. Glasbena Matica v Ptuj vabi na izredni občni zbor, ki se vrši v soboto, dne 1. septembra t. j. ob pol 20. uri v dvorani glasbene šole. Na dnevnem redu je izprememba pravil ter slučajnosti. — Letošnja skupščina Ciril-Metodove družbe se vrši v soboto, dne 8. septembra v našem mestu, da osvetimo na ta dostojanstveni način, dan 8. septembra l. 1908., ko so naši najzagrebeni nacionalni sovražniki napadli mirne zborovalce CMD v Ptuj. Istočasno bo priredilo društvo veliko veselico na parku in pričakujemo, da se bo vsak narodno-zaveden človek odzval vabilu in na ta način doprinesel dokaz svojega protesta glede dogodkov l. 1908. — Zdravnik in zobozdravnik g. dr. Bela Stuhec se je vrnil s svojega dopusta ter zopet ordinira kakor navadno.

Novosti iz Primorske.

— Težka nesreča v Nabrežini. Pred nekaj dnevi se je v Nabrežini težko ponesrečil 40 letni zidar Alojzij Tomaj. Po nesreči je padel raz zidarsko ograjdo, kjer je bil zaposlen. Zadolbil je številne težke poškodbe po glavi in telesu. Prepeljali so ga v tržaško bolnišnico, kjer se nahaja v težkem stanju.

— Fašistiški pohod na Kras. V nedeljo se je vršila v Komnu fašistiška prireditve, ki se je udeležilo tudi nekaj domačih fantov, ki so že izgubili svoj narodni ponos. Fašisti so prišli v Sveto in so prisilili tamošnjo domačo godbo, da jim je svirala pri njihovem sprevodu, za to so dobili vsak četril litra vina. Domačini, ki so baš odhajali od mase, so se morali odkriti. Takoj drugi dan se je napotil fašistiški poveljnik v okolice vasi, kjer je hotel fante prisiliti, da se vpišejo v fašistiško organizacijo. Našel pa ni klub vsem grožnjam s požigi in ricinovin oljem nikakega odmeva. Nekateri zavedni fante so se poskrili in nekaj izmed njih je tudi zapustilo svojo domačo vas. Mari fašisti res mislijo, da bodo na ta način okrepili svojo stranko. Nekaterim županom so zagrozili, da morajo tekom enega tedna zbrati pod fašističkim praporom vse domače fante; v nasprotnem slučaju jih bo vlada odstavila in občinske svete razpustila. — Kakor izgleda, so se fašisti vrgli na zadnjo postojanko, naše trdne Kraševce, ki so jih dosedaj nazivali slovenske komuniste. Dozdeva se tudi, da je napačila nova era fašistovskega nastitja.

Sport in turistika.

— Nogometne tekme v Celju. Prvenstvene nogometne tekme sezone 1923/24 se pričnejo v nedeljo 2. septembra v Celju. Kot prva nastopita na igrišču pri »Skalni Kleti« S. K. Celje in S. K. Soštanj.

— Nogometne tekme v Mariboru. V soboto 1. in v nedeljo 2. septembra, vsakokrat ob 7. popoldne, se vrši na športnem igrišču »Maribora« prijateljska nogometna tekma med športnim klubom »Orient« iz Sušaka in »Mariborom«.

Vremensko poročilo.

„Jutranje Novosti.“ — Ljubljana, dne 30. avgusta 1923.

Kraj	Cas	Zračni tlak	Zračna temper.	Veter	Oblačno 0 — 10	Padavine mm
Ljubljana	7	764.7	10.6	brevz.	megla	
Ljubljana	14	761.6	24.4	„	jasno	
Ljubljana	21	763.0	18.2	„	„	
Zagreb	7	763.0	16.0	jug	„	
Beograd	7					
Dunaj	7	761.0	12.0	ugovzh.	„	
Praga	7	753.1	14.0	jug	„	1.0
Inomest	7	762.1	12.0	brevz.	„	

Barometer: višj

Temperatura nižja

Solstvo.

— Na deski in dekliški mešč. šoli v Trzinu je jesensko vpisovanje v I. razred v ponedeljek dne 10. septembra od 8.—12., za druge razrede istega dne od 2.—4. — Pomanjnljani in sprejemni izpiti za te razrede se vrše po na uradni deski objavljenem vspredu v torek 11. septembra ob 8. uri in v naslednjih dneh. Redni pouk se prične z izrednim dovoljenjem viš. šol. sveta v nedeljo dne 16. septembra 1923. s slovesno blagoslovitvijo novega šolskega poslopija in šolske zastave. Popoldne tega dne bo velika otroška slavnost na vrtu g. Babica. V ponedeljek, 17. septembra 1923 ob 8. uri redni pouk.

Iz društvenega življenja.

— Slovensko trgovsko društvo Merkur v Ljubljani si usoja tem potom opozoriti vse p. n. trgovce, industrijalce, denarne zavode in ostale podjetnike in imetelje pisarn (odvetnike, notarje itd.), kakor tudi vse privatne nameščence, da društvena posredovalnica še vedno posluje. Kdor išče trgovsko osebo ali službo, naj se obrne na društveno posredovalnico, ki posluje v društvenih prostorih v Ljubljani, Gradišče 17-I. Posredovalnica posluje za delodajalce, društvene člane in javence brezplačno, za ostale pa proti odškodnini. — Ob enem se vabi p. n. poslodavce in nameščence za čim obilnejši pristop k društvu. Društvo izdaja svoje glasilo, v kratkem priredi več izletov v svrhu ogleda industrijskih podjetij, v zimski sezoni poučne tečaje in predavanja, plesni tečaj in januarja meseca običajen Merkurjev ples. Društvo se sicer tudi vsestransko udeležuje, ima svojo knjižnico, izdaja strokovne knjige, skrbi za javence itd. Pojasnila in društveni pisarni vsak delavnik od 9. do 12. in od 3. do 6. ure.

— Prostov. gasilno društvo Stožice priredi ob priliki svoje 15-letnice veselico, združeno z župno vajo, dne 2. septembra 1923 na vrtu g. Ivana Pečnika v Stožicah (p. d. pri Urbančku) z zanimivim sporedom. Začetek ob 3. uri popoldne. Vstopni na prosta. — Ker je čist dobiček namenjen za nabavo novih čevl, se preplačila hvalježno sprejemajo. Veselice se vrši ob vsakem vremnu.

Dopisi.

— V Karteljevem, tik znamenitega gradu Hmeljnika, je pobila še v juliju teča skoro vsa okna na šoli in tudi je razbila polovico eternitne strehe. To sedaj popravljajo in bo v kratkem popravilo izvršeno. Toča je napravila v našem okraju letos sploh ogromno škodo. Prireditelji davkoplačevalci novomeškega okraja željno pričakujejo državne pomoči.

GRADBENO PODJETJE ING. DUKIČ IN DRUG

LJUBLJANA, Bohoričeva ul. 20.

"Olla" najsigurnejša, najbolj
poznana higijenska gu-
mi sedanjosti. Strokovnjaško pregledana
in zjamčena. Zakonito zavarovana.
Razpošilja v vse kraje Jugoslavije le-
karnam, drogerijam in parfumerijam
po čudno nizkih cenah, kakor tudi pri-
vatnikom z največjo diskrecijo s povzetjem
URAN - PARFUMERIJA,
Ljubljana, Mestni trg št. 11.

Za pevske zборе MALA PESMARICA

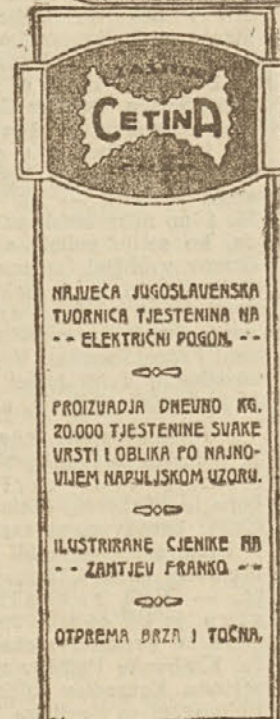
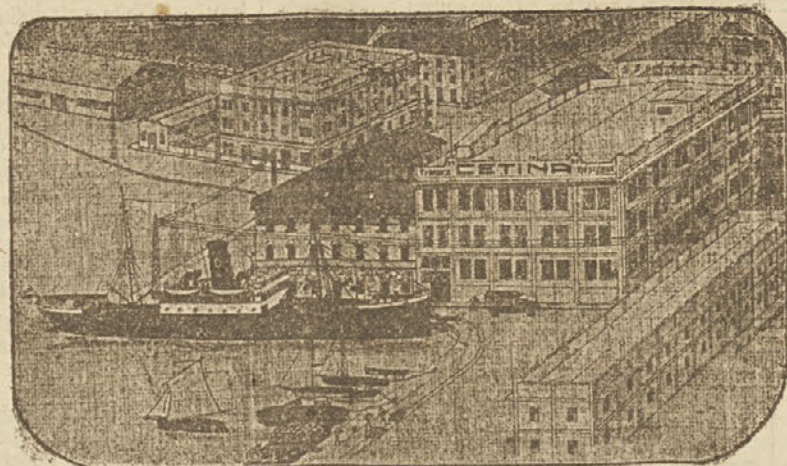
(Partiture)	Din
St. 1. D. Jenko: Sto žutiš, Stribe tužni?	2.—
2. I. Zajc: Zrinjsko - Frankopanka	med-
3. A. Hajdrih: Slabo sveta je brlela	časno
4. " " Pod oknom	poše
5. " " V sladkih sanjah	2.—
6. " " Jadransko morje	2.—
7. " " Pri oknu sva molče stonela	2.—
8. J. Kocjančič: Slovo	2.—
9. H. Sattner: Pogled v nedolžno oko	1.—
10. " " Na planine	2.—
11. Hr. Volarič: Zvečer	2.—
12. E. Adamič: Vasovalce	2.—
13. A. Leban: Podolnica	1.50

Razne druge muzikalije

Zahtevajte cenik!

ZVEZNA KNJIGARNA

Ljubljana, Marijin trg 8

Gospodinje!
Zahtevajte odločno po-
vsod le naše testenine,
ki so našega pristnega
domačega proizvoda. —
So najboljše in najce-
nejše!

! Poizkusite !

TVORNICE TESTENINA CETINA

SPLIT OMIŠ CETINA-OMIŠ
(DALMACIJA)

Glavno zastopstvo za Slovenijo:
Paternost & Remic — Ljubljana
Slomškova ul. 11. — Telefon št. 589.

**Na velesejmu si
gotovo oglejte
v paviljonu „K“
našo kojo št. 530.**

Zaloge pri veletrgovinah:
A. Sarabon, Slovenska trgovska d. d.
Čermak & Co., „Jadran“ d. z o. z.

MALI OGLASI:

Cena oglasom do 20 besed Din 5.—; vsaka nadaljna beseda 25 para,
z davščino vred.

Blazine, žima

morska trava. Peter Kobal
Kranj, Glavni trg tvornica
vseh vrst blazin in žime in mor-
ske trave, modroce na peresih.
Specijalna tvrdka za izdelovanje
klubgarnitur. — Najnižje cene!
— Najsolidnejši izdelki! — Za-
htevajte oferte in cenike!

Hiša

z 8 sobami, 2 kuhinjama, kletjo,
močno zidana, pripravna za vsa-
ko obrt ob železniški progi
Zidanišost — Zagreb tik kolo-
dvora, poleg vrt za zelenjavo,
2 orala njive, hlev za živino
in svinjaki se ceno proda. Stanov-
vanje takoj na razpolago. Dopi-
se pod „Ugodna prilika“ na
upravo tega lista.

Kompanjona

za novo tovarno v večjem me-
stu Slovenije, s kapitalom Din.
500.000.— se sprejme. Jako do-
bičkanosno, brezkonkurenčno
podjetje. Lastno tovarniško po-
slojstvo z vsemi stroji dogotov-
ljeno. Ponudbe pod „Nova to-
varna“, na Aloma Company,
anončna družba, Ljubljana, Kon-
gresni trg 3.

Izredno neprijetno je,

ako se pri turah in dolgo-
trajni poti pojavi suhota v grlu.
Zato vsak pameten turist in
športnik uporablja namesto to-
baka in alkohola Wrigleyev
žvečilni gumi. General, zastop-
stvo drogerija „Adrija“, Ljub-
ljana, Selenburgova ulica.

Akademik,

absolvent knjigovodstvenega te-
čaja, zmožen trgovskega raču-
nanja, slovenske in nemške ste-
nografije, išče službo. Ponudbe
pod „Maribor“ na upravo lista.

Slovezer,

živeč stalno v Trstu, sprejme
mesto stalnega poročevalca za
kak ugledni, slovenski politični
list. Pogoji po dogovoru. Na-
slov pri upravi lista.

Stanovanje

iz dveh sob, kuhinje s pritli-
namo se zamenja z enakim v
sredini mesta. Ponudbe pod:
„Stanovanje št. 5.070“ na upr.
lista.

Mesto šepetalca.

Sprejme se muzikalnega čitanja
zmožen sufler za operne pred-
stave v gledališču. Prijave na
upravo Narodnega gledališča v
Ljubljani.

Otvoritev

Specijalne zaloge tapetni-
ških izdelkov. — Žima vseh
vrst — morska trava — vsi v
to stroko spadajoči predmeti.
Točno in solidno delo po naro-
čilu in popravilo. Se priporoča
Rud. Sever, preje Brata Sever,
tapetnik in dekorater, Ljubljana,
Gospodarska cesta št. 6.

Stanovanje

ali večjo prazno sobo tudi v
okolici išče iz Trsta izgnana
družina državnega uradnika.
Nujno. Ponudbe na Andrej
Škulj, Resljeva cesta 24/II.

Kinoaparat

se proda za 5.500 Din. Naslov
pri Aloma Company, anončna
družba, Ljubljana, Kongresni
trg 3.

Bivši

železniški pisarniški poduradnik
z znanjem štirih jezikov želi
primerne službe. Naslov v upr.
lista.

Suho grlo

se običajno pojavlja pri dolgo-
trajni hoji, težkem delu in pri
strastnem kajenju. Tej nepri-
jetnosti se turisti, delavci in
strasten kadilec izogne na ta
način, da zveči Wrigley-ev gumi.
Generalno zastopstvo drogerija
„Adrija“, Ljubljana, Selenbur-
gova ulica.

Celjani!

Poslužujte se krojaške delav-
nice Matija Stipčič-a v Zavodni
št. 40. Solidno delo. Točna po-
strežba. Cene konkurenčne.

Stanovanje

za večjega dijaka srednje šole
so išče pri kakšni dobri profesor-
ski rodbini. Reflektira se na
dobro oskrbo. — Ponudbe na
upravo lista pod „Dobro nad-
zorstvo“.

Nišnim posestnikom

plačam 5.000 K mesečno za
stanovanje v stari hiši 6 sob
s pritlik. v Ljubljani. Dr. Arnejc,
Ljubljana, Gradišče 4.

Pisalni stroj

skoro nov, dobro ohranjen,
znamke Blikensenderfer z vidno
pisavo napredaj. Istotako mo-
torček 1/2 HP 220 W za isto-
merni tok in 100 m bakrene
8 G-žice 1.5 mm z gumeno izo-
lacijo. Naslov pove uprava lista.

Dobrosrčnim in premo- žnim slojem.

Invalidna dru-
žina brez vseh
dohodkov, katere oče je inva-
lid z 100% dela nezmožnostjo,
mati pa tudi slaba, brez strehe
in brez premoženja, skratka
brez vsega, prosi dobrosrčne
premožne sloje, da bi ji poma-
gali, bodisi v denarju, živemu
ali obkeli, ker so otroci vsi
nagi in lačni. Naslov se izve v
glavnem tajništvu NRS v Lju-
bljani.

Mesečna soba

eventuelno s sestanovalko se
išče za takoj. Ponudbe na F. K.
Kaiser, pušar, Ljubljana.

Klavir

skoraj nov, trdke Lanberger
& Gloss. Fino in solidno delo
iz predvojne dobe. Ogleda se
ga lahko med 13. in 18. uro.
Naslov v upravi lista.

Velika zaloga klobukov
in slamnikov se dobi pri

Franc Cerar

družba z o. z.

tovarna v Stobu,
pošta Domžale.

Prevzamejo se tudi stari klobu-
ki in slamniki v popravilo
pri Kovačević i Tršan v
Ljubljani, Prešernova ul. 5

Sprejemanje v sredo.

Zaloga v Celju,
Gospodarska ul. št. 4.

Delavnica
za precizno mehaniko

**Viljem
Sequart**
Ljubljana

Selenburgova ulica 4
(na dvorišču).

Solska in precizna ri-
salna orodja.

Merilni instrumenti.
Merila in tehnične po-
trebščine.

Pozor! Pozor! Trgovci!

Na prodaj je pod jako ugodnimi pogoji dobro
vpeljana trgovina v zelo prometnem kraju v
Sloveniji. Se odda tudi brez blaga. Ponudbe na
upravo lista pod „Veletrgovina“.

Pozor! Pozor!

Priložnostni nakup!

Lokomobile, motor in bencin,
nekaj drugih strojev in poljsko-
železniški material, vse rablje-
no, proda ceno
„OBNOVA“, gradbena družba
z o. z.
v Ljubljani, Dunajska cesta.

Zvezna knjigarna

Marijin trg 8 Ljubljana Marijin trg 8

Zbirke pesmi:

I. Albrecht: Slutnje	broš. 6.—	Din	vez. 8.—	Din
J. Glaser: Pohorske poti	6.—	„	8.—	„
Igo Gruden: Narcis	10.—	„	12.—	„
Igo Gruden: Primorske pesmi	10.—	„	12.—	„
Tagore-Gradnik: Vrtar	20.—	„	23.—	„

Zahtevajte cenik!

Vrtnarska razstava

se bode vršila tudi letos in sicer v dneh
od 31. avgusta do 4. septembra.

Ze lanskoletna razstava je s svojimi redkimi, eksotičnimi
in tuzemskimi cveticami, rastlinami in drugimi pridelki
domačega vrtnarstva pokazala, da je ta važna obrt, ki je
ozko zvezana z umetniškim udejstvom, dosegla v
Jugoslaviji že zelo visoko stopnjo, ki se iz-
popolnjuje vzdržno tako, da se pričakuje na
letošnji razstavi izredno lepa presenečenja.

Prijavljeni so mnogobrojni obiskovalci iz cele
države, ki bodo naše mesto zopet oživil.

And. Jakil, tovarna kož
in čevljev d. d.
prodajalna Ljubljana, Poljanska c. 13.

Znižane cene!!
Solidno blago!!

Bogato skladišče moških, ženskih in otro-
ških čevljev iz telečjega boksa v vseh
barvah, govedjega boksa in rjave kravine.

Domača tvornica bičeva, Glina
nudja svoj prvorazredni proizvod.
Uzenci su izloženi na Ljubljanskem velesajmu
od 1. do 10. rujna u paviljonu „I“ broj 413.

Konfekcijska industrija DRAGO SCHWAB Ljubljana, Dvorni trg 3.
Priporoča svojo bogato zalogo vsakovrstnih oblek za gospode in dečke, nadalje površnike, zimnike, raglane, dežne plašče, usnjene suknjiče
auto čepice itd. po konkurenčnih cenah. — Specijalna zaloga angleškega in češkega sukna. — Perilo, modni in športni predmeti.
Razstava lastnih izdelkov na Ljubljanskem velesajmu od 1. do 10. septembra 1923 (paviljon „I“ št. 407).